

เหตุผลในการสมรสของผู้หญิงทำงานวัยผู้ใหญ่ตอนต้นในกรุงเทพมหานคร*
Reasons for Marriage of Early Adult Working Women in Bangkok

ศุภิญญา ปุญญพิทักษ์**

พรรณระพี สุทธิวรรณ***

บทคัดย่อ

การศึกษาวัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาเหตุผลในการสมรสของผู้หญิงทำงานวัยผู้ใหญ่ตอนต้นในกรุงเทพมหานคร ที่เป็นหญิงรักชายและมีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 120 คน และ 2 ศึกษาเปรียบเทียบเหตุผลในการสมรสของผู้หญิง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มหญิงรักชายที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป กลุ่มหญิงรักชายที่มีการศึกษาน้อยกว่าระดับปริญญาตรี และกลุ่มหญิงที่รักทั้งสองเพศที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ตัวแปรที่ศึกษา คือ เหตุผลในการตัดสินใจสมรส กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 153 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1. กลุ่มหญิงรักชายที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 120 คน 2. กลุ่มหญิงรักชายที่มีการศึกษาน้อยกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 21 คน และ 3. กลุ่มหญิงที่รักทั้งสองเพศที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 12 คน ทั้งหมด เป็นหญิงสัญชาติไทย อายุ 25-40 ปี อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร มีสถานภาพสมรสโดยจดทะเบียนสมรสกับคู่สมรสชายสัญชาติไทยไม่เกิน 5 ปี เป็นการสมรสครั้งแรก และมีงานทำในขณะที่ตัดสินใจสมรส คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มแบบ Quota Sampling เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ “แบบสำรวจความคิดเห็นต่อเหตุผลในการสมรส” ผู้วิจัยได้สถิติเชิงพรรณนาประมวลผลและนำเสนอข้อมูลรายข้อและใช้สถิติ Dependent t-test ประมวลผลและนำเสนอข้อมูลรายด้าน

ผลการวิจัยพบว่า

1. เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเหตุผลในการสมรส โดยวิเคราะห์เหตุผลรายข้อในกลุ่มหญิงรักชายที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป พบว่า เหตุผลที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ “ฉันอยากแต่งงานอย่างถูกต้องตามขนบประเพณี” (ด้านสังคม) “ฉันอยากให้ลูกเกิดจากพ่อแม่ที่สมรสกันอย่างถูกต้องตามกฎหมาย” (ด้านสังคม) และ “ฉันต้องการใครสักคนที่จะอยู่ร่วมกันยามแก่ชรา” (ด้านบุคคล)

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของสารนิพนธ์ ระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง “เหตุผลในการสมรสของผู้หญิงทำงานวัยผู้ใหญ่ตอนต้นในกรุงเทพมหานคร”

** นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย e-mail address: yaigan@hotmail.com

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณระพี สุทธิวรรณ อาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ปรึกษาหลักของโครงการวิจัย

และเมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบเหตุผลรายด้านระหว่างเหตุผลด้านบุคคล (Individual Factors) และเหตุผลด้านสังคม (Social Factors) พบว่า กลุ่มตัวอย่างหญิงรักรชายที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปให้ความสำคัญกับเหตุผลด้านบุคคล (Individual Factors) มากกว่าเหตุผลทางด้านสังคม (Social Factors) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.การวิเคราะห์เปรียบเทียบเหตุผลในการสมรส ในอีก 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มหญิงรักรชายที่มีการศึกษาน้อยกว่าปริญญาตรี และกลุ่มหญิงรักรทั้งสองเพศที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป พบว่า

จากการวิเคราะห์เหตุผลรายข้อ ผู้หญิงทำงานวัยผู้ใหญ่ตอนต้นในกรุงเทพมหานครที่สมรสแล้ว ทั้ง 3 กลุ่มให้ความสำคัญกับเหตุผลรายข้อคล้ายคลึงกัน โดยเหตุผลที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรกของทั้งสามกลุ่ม คือ “ฉันอยากแต่งงานอย่างถูกต้องตามขนบประเพณี” (ด้านสังคม) “ฉันอยากให้เกิดจากพ่อแม่ที่สมรสกันอย่างถูกต้องตามกฎหมาย” (ด้านสังคม) และ “ฉันต้องการใครสักคนที่จะอยู่ร่วมกันยามแก่ชรา” (ด้านบุคคล)

และเมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบเหตุผลรายด้านระหว่างเหตุผลด้านบุคคล (Individual Factors) และเหตุผลด้านสังคม (Social Factors) พบว่า เฉพาะกลุ่มหญิงรักรชาย และกลุ่มหญิงรักรทั้งสองเพศที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปให้ความสำคัญกับเหตุผลด้านบุคคล (Individual Factors) มากกว่าเหตุผลทางด้านสังคม (Social Factors) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดย กลุ่มหญิงรักรชายมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.001 และ กลุ่มหญิงรักรทั้งสองเพศที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ในกลุ่มหญิงรักรชายที่มีการศึกษาน้อยกว่าปริญญาตรีไม่พบความแตกต่างนี้

Abstract

The purpose of this survey research was 1. to investigate reasons for marriage of early adult working women in Bangkok who have sexual orientation to men with bachelor's degree or above, and 2. to compare the results of 3 subject groups: women attracted to men, women attracted to both men and women with bachelor's degree or above, and women attracted to men with none-bachelor's degree. Variable studied was reasons for marriage. Participants were 153 Thai first time-married women, aged between 25 – 40 years old, resided in Bangkok, legally licensed to Thai spouse no longer than 5 years, and were being employed when decided to enter marriage. They were separated into 3 groups : women attracted to men with bachelor's degree or above (n=120), women attracted to men with none-bachelor's degree (n = 21), and women attracted to both men and women with bachelor's degree or above (n=12). Quota Sampling technique was applied. The instrument was a set of questionnaires designed to examine reasons for marriage. Descriptive statistics were used for data of reasons in items, and Dependent t-test was used for data of reasons in categories.

Findings were following:

1. Among all 70 items of questionnaires, first 3 items with the highest mean scores founded in **women attracted to men with bachelor's degree or above** were: *"I want to marry properly as people traditionally do."* (Social), *"I would like my child to be born of a legally married couple."* (Social), and *"I need someone to take care of me when I'm aged."* (Individual).

While considering reasons for marriage in the whole picture, in categories, this subject group significantly emphasized on individual factors. ($p=.001$)

2. In comparing the above results with other 2 subject groups :

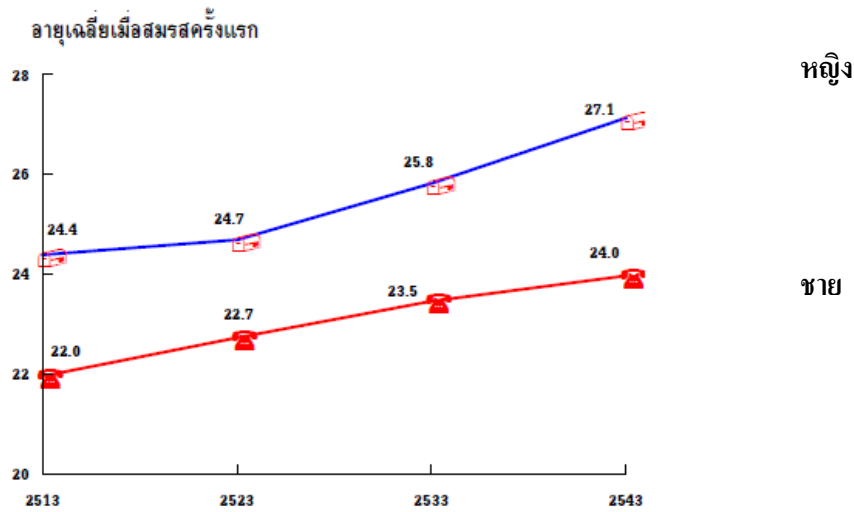
In items, the 3 highest mean scores were similar in all 3 groups; *"I want to marry properly as people traditionally do."* (Social), *"I would like my child to be born of a legally married couple."* (Social), *"I need someone to take care of me when I'm aged."* (Individual)

In categories, individual factors were significantly emphasized than social factors in 2 research groups: **women attracted to men only** ($p=.001$) and **women attracted to both men and women with bachelor's degree or above**. ($p=.05$). Such difference was not found in **women attracted to men only with none-bachelor's degree**.

บทนำ

วัยผู้ใหญ่ตอนต้นเป็นช่วงวัยที่บุคคลสำเร็จการศึกษาและเริ่มเข้าทำงานเพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่ชีวิตของตน และที่สำคัญ เป็นวัยแห่งการสร้างครอบครัวของตนเอง แต่ด้วยเหตุที่คนวัยนี้จะต้องพบการเปลี่ยนแปลงมากมายหลากหลาย ตั้งแต่การเปลี่ยนสถานภาพจากนักเรียนนักศึกษามาเป็นคนทำงาน ซึ่งจะเป็นการเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลจะเข้าไปเกี่ยวข้อง (เพ็ญพิไล ฤทธาคนานนท์ 2550 : 241) การสมรสก็เป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอันหนึ่งในพัฒนาการวัยผู้ใหญ่ตอนต้น เนื่องด้วยจะทำให้การดำรงชีวิตของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปในทุกด้าน ทั้งสภาพแวดล้อม การกิน การอยู่ การเดินทาง และการใช้จ่าย ล้วนต้องคำนึงถึงคู่สมรสของตน

น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งเมื่อคำนึงว่าผู้ที่ตัดสินใจเข้าสู่การสมรสจะต้องยอมรับที่จะเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในชีวิต ประกอบกับสภาพสังคมในปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูง ทุกคนต่างต้องการความก้าวหน้าในการทำงานอาชีพอย่างถึงที่สุด จึงพบว่าคนวัยทำงานในปัจจุบันจะยึดระยะเวลาการทำงานให้นานขึ้น เพื่อให้มีโอกาสเจริญเติบโตทางหน้าที่การงาน และสมรสช้าลง โดยพบว่าอายุเฉลี่ยเมื่อสมรสครั้งแรก (Singulate Mean Age at First Marriage: SMAM) ของประชากรไทยช้าลงอย่างเห็นได้ชัดเมื่อเทียบกับอดีต โดยชายเพิ่มจากอายุเฉลี่ย 24.4 ปีใน พ.ศ. 2513 เป็น 27.1 ปีใน พ.ศ. 2543 และหญิงเพิ่มจากอายุเฉลี่ย 22.0 ปีใน พ.ศ. 2513 เป็น 24.0 ปีใน พ.ศ. 2543 ดังรูปที่ 1 และกรุงเทพมหานครในปี พ.ศ. 2543 พบว่าอายุเฉลี่ยเมื่อสมรสครั้งแรกสูงกว่าอายุเฉลี่ยโดยรวมของประเทศ โดยชายมีอายุเฉลี่ยเมื่อสมรสครั้งแรกเท่ากับ 29 ปี และหญิงเท่ากับ 27 ปี (สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 2548 : 2)

ภาพที่ 1 อายุเฉลี่ยเมื่อสมรสครั้งแรก (Singulate Mean Age at First Marriage : SMAM)

จำแนกตามเพศ พ.ศ. 2513 2523 2533 และ 2543

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, ตารางตัวชี้วัดที่สำคัญทางประชากร [ออนไลน์] คัดมาเมื่อ 20 มกราคม 2553. จาก

<http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/census/indPop43.xls>

คู่รักหลายคู่ที่คบหากันมานานแต่ยังไม่ได้สมรสกันนั้น หลายคนให้เหตุผลว่า เป็นเพราะตนหรือคู่ หรือทั้งสอง “ยังไม่พร้อม” จึงมีคำถามเกิดขึ้นว่า แล้วมีเหตุผลใดเล่าที่จะทำให้เขา “พร้อม” ที่จะสมรส คำถามดังกล่าวเป็นคำถามหนึ่งที่สมควรจะศึกษาหาคำตอบ เนื่องจากการตัดสินใจสมรสเป็นจุดเริ่มของการเข้าสู่การสร้างครอบครัว ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อตัวบุคคลและต่อสังคมโดยรวม

การสมรสเป็นจุดเริ่มต้นของสถาบันครอบครัวอันเป็นหน่วยย่อยที่เล็กที่สุดของสังคม (ประสพสุข บุญเดช 2547 : 117; สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 2548 : 1; Limanonda 1979 : 1; United Nations 1988 : 1) แต่ในขณะเดียวกันก็มีบทบาทใหญ่ยิ่งต่อสังคม ความเป็นไปในสถาบันครอบครัวจะส่งผลต่ออัตราการเพิ่มของประชากรทารกเกิดใหม่ และส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชากรที่จะเป็นผู้ขับเคลื่อนสังคมให้เดินหน้าไปในทิศทางต่าง ๆ ในอนาคต เพราะว่สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแรกและเป็นสิ่งแวดล้อมแรกของสมาชิกในสังคมทุกคน

ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญดังกล่าว อีกทั้งการตัดสินใจสมรสยังเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญอันหนึ่งในพัฒนาการมนุษย์ ผู้วิจัยจึงตั้งใจที่จะศึกษาเหตุผลของการสมรสในหญิงไทยวัยทำงานที่สมรสแล้วในกรุงเทพมหานคร เพื่อให้เข้าใจเหตุผลในการสมรส ซึ่งจะสามารถเชื่อมโยงไปถึงเรื่องความคาดหวังต่อคู่สมรส ความคาดหวังต่อชีวิตสมรสของหญิงไทย และความพึงพอใจในชีวิตสมรสได้อีกด้วย ทั้งนี้

เพื่อทำให้การศึกษาพัฒนาการมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาการของผู้หญิงไทยในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น และพัฒนาการด้านการสร้างครอบครัวให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาเหตุผลในการสมรสของผู้หญิงทำงานวัยผู้ใหญ่ตอนต้นในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบเหตุผลในการสมรสของผู้หญิง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มหญิงรักชายที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป กลุ่มหญิงรักชายที่มีการศึกษาน้อยกว่าระดับปริญญาตรี และกลุ่มหญิงที่รักทั้งสองเพศที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กรอบแนวคิดการศึกษา

คณะผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมแนวคิดทฤษฎีที่กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจสมรส และได้สังเคราะห์กรอบแนวคิดเรื่องเหตุผลในการสมรสจากทฤษฎีความเกี่ยวเนื่องหรือการแลกเปลี่ยนทางสังคม (Interdependence or Social Exchange Theory) ของ Kelly และ Thibaut (1978; 1979 อ้างถึงใน Weiten, et al. 2009 : 248-249) แนวคิดเรื่องการตัดสินใจสมรสของ Dixon (1971 อ้างถึงใน United Nations 1988 : 12) Fawcett (1974 อ้างถึงใน United Nations 1988 : 13) และ United Nations (1988 : 13-14) และทฤษฎีปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูด (Push and Pull Factors) ของ Stein (1975 อ้างถึงใน Weiten, et al. 2009 : 271) และแบ่งเหตุผลของการสมรส ออกเป็น 2 ประเภทหลัก คือ เหตุผลด้านบุคคล (Individual Factors) และเหตุผลด้านสังคม (Social Factors) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 เหตุผลด้านบุคคล (Individual Factors)

ในเหตุผลด้านบุคคล (Individual Factors) ผู้วิจัยได้แบ่งประเภทย่อยออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1.1.1 เหตุผลด้านจิตวิทยา (Psychological Factors)

หมายถึง ความต้องการของบุคคลเองที่จะสมรส (United Nations 1988 : 44; Chang, and Chan 2007 : 61) เกิดจากความคิดและความเชื่อของบุคคล โดยมีแรงจูงใจหลากหลายสาเหตุ เช่น เชื่อว่าจะเป็นผู้ใหญ่เต็มตัวก็ต้องมีครอบครัว ความต้องการมีบุตร ความต้องการให้มีผู้ดูแลยามชรา และความคิดเห็นต่อความสัมพันธ์ระหว่างตนและคนรักว่าพัฒนาจนมั่นใจกัน กระทั่งคิดว่าควรแก่เวลาที่จะสมรสกันแล้ว (Chang, and Chan 2007 : 61) เป็นต้น

1.1.2 เหตุผลด้านชีววิทยา (Biological Factors)

หมายถึง พัฒนาการทางร่างกายเพื่อเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ สังคมที่เด็กเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์เร็วจะมีค่าเฉลี่ยอายุเมื่อสมรสครั้งแรกน้อย (Udry, and Cliquet 1982 อ้างถึงใน United Nations 1988 : 44)

และในอีกทางหนึ่งเมื่อคนเราอายุมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเพศหญิง ภาวะการเจริญพันธุ์ก็จะลดน้อยลงจนหมดไป ทำให้ไม่สามารถมีบุตรได้ ผู้ที่ต้องการมีบุตรจึงต้องพยายามสมรสให้ทันการณ์

1.1.3 เหตุผลด้านการศึกษาและสถานภาพทางเศรษฐกิจของประชากร (*Educational and Economical Factors*)

ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันยังทำให้บุคคลมีทัศนคติต่อการสมรสแตกต่างกันด้วย โดยผู้ที่มีการศึกษาน้อยจะยอมรับการสมรสแบบประเพณีนิยมเก่าได้มากกว่า (ภัสสร ลิมานนท์ 2529 : 132) การศึกษาและเงินเดือนที่สูงขึ้น ผลักดันให้ผู้หญิงเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น (McLaughlin, Lichter, and Johnston 1993 : 829; United Nations 1988 : 19-22; Limanonda 1979 : 8-11) และความเท่าเทียมทางเศรษฐกิจระหว่างหญิงและชายที่มีมากขึ้น ทำให้ความจำเป็นในการสมรสเมื่ออายุน้อยเพื่อให้ผู้ชายเลี้ยงดูนั้นลดน้อยลงไป (Farley, and Bianchi 1987 อ้างถึงใน McLaughlin, et al. 1993 : 829; Preston, and Richards 1975 อ้างถึงใน McLaughlin, et al. 1993 : 829; Ermisch 1981 อ้างถึงใน United Nations 1988 : 22)

1.2 เหตุผลด้านสังคม (Social Factors)

เหตุผลทางสังคม สามารถแบ่งย่อยออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1.2.1 อิทธิพลจากคนสนิท (*Influential Individuals*)

หมายถึง อิทธิพลจากคนในครอบครัว เช่น พ่อแม่ และญาติพี่น้อง อิทธิพลจากคนรัก และครอบครัวของคนรัก และอิทธิพลจากเพื่อน เช่น การบังคับจากครอบครัว หรือพื้นฐานครอบครัวที่ขัดสนมักทำให้ผู้หญิงสมรสเร็วเพื่อใช้สถานะทางเศรษฐกิจของฝ่ายชายช่วยค้ำจุนครอบครัวของตน หรือคำกล่าวจากคนในครอบครัวว่า อยากเลี้ยงหลาน อยากมีผู้สืบทอดสกุล เป็นต้น (Chang, and Chan 2007 : 56; Limanonda 1979 : 5; Cherlin, and Chamrathirong 1986 : 23; Stein 1975; 1976 อ้างถึงใน Weiten, et al. 2009 : 271; McLaughlin, et al. 1993 : 829) การเห็นตัวอย่างจากเพื่อนที่มีครอบครัว มีลูก ตนจึงอยากมีบ้าง (Stein 1975; 1976 อ้างถึงใน Weiten, et al. 2009 : 271; Chang, and Chan 2007 : 61) หรือแม้กระทั่งความกดดันจากคู่รักที่ต้องการสมรสแล้ว

1.2.2 ข้อกำหนดทางกฎหมาย (*Civil Laws*)

เช่น ผู้ที่จะสมรสต้องมีอายุ 17 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ต้องมีคู่สมรสเพียงคนเดียวเท่านั้น และการสมรสที่ถูกต้องตามกฎหมาย หมายถึง การจดทะเบียนสมรสเท่านั้น เป็นต้น

1.2.3 ทัศนคติและค่านิยมของสังคมต่อการสมรส (*Social Norms*)

หมายถึง ค่านิยมของสังคมเกี่ยวกับอายุที่เหมาะสมในการสมรส และคู่ครองที่พึงประสงค์ (United Nations 1988 : 26)

1.2.4 ตลาดการสมรส (*Marriage Market*)

หมายถึง กลุ่มประชากรที่อยู่ในเกณฑ์อายุที่สมรสได้ มีสถานภาพโสด และต้องการสมรส (Louis Henry 1972 อ้างถึงใน United Nations 1988 : 46) หญิงและชายจะเลือกคู่ครองที่มีคุณลักษณะที่ตนต้องการภายในกลุ่มนี้ (Dixon 1971 อ้างถึงใน United Nations 1988 : 13)

1.2.5 ลักษณะชุมชนที่อาศัย และสถานการณ์ในสังคม (Urban or Rural Residence and Social Circumstances)

ประชากรในสังคมเมืองและสังคมชนบทจะมีโอกาสทางการศึกษา การเงิน และสภาพเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ผู้ที่อาศัยในเขตเมืองมีส่วนการสมรสน้อยกว่าผู้ที่อาศัยในเขตชนบท (United Nations 1988 : 19; Limanonda 1979 : 10; 1983 : 25; McLaughlin, et al. 1993 : 827) สำหรับสถานการณ์ในสังคม วิถีชีวิตทางเศรษฐกิจทำให้คนไทยต้องชะลอการสมรส และมีการหย่าร้างมากกว่าช่วงก่อนวิกฤต (จรัมพร ให้อายอง และ สวริย์ บุญมานนท์ 2552 : 48) และในภาวะสงครามพบว่าการสมรสมีมากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าเมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ คนจะเร่งการสมรสให้เร็วขึ้น เพื่อให้ทันก่อนการเกณฑ์ทหาร เป็นต้น (Chang & Chan 2007 : 61)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ เหตุผลในการสมรส

3. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 153 คน เป็นเพศหญิง สัญชาติไทย อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร อายุ 25-40 ปีสมรสโดยจดทะเบียนสมรสกับคู่สมรสชายไทยเป็นเวลาไม่เกิน 5 ปี เป็นการสมรสครั้งแรก และมีการทำงานในขณะที่ยังตัดสินใจสมรส แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1. กลุ่มหญิงรักชายที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 120 คน 2. กลุ่มหญิงรักชายที่มีการศึกษาน้อยกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 21 คน และ 3. กลุ่มหญิงที่รักทั้งสองเพศที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 12 คน

ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธี Accidental Sampling จากสถาบันการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หน่วยงานภาครัฐบาล รัฐวิสาหกิจ เอกชน และผู้ประกอบการอาชีพอิสระ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้พัฒนา “แบบสำรวจความคิดเห็นต่อเหตุผลในการสมรส” ขึ้น ตามขั้นตอนดังนี้

4.1 ศึกษาและรวบรวมแนวคิดทฤษฎีที่กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจสมรส และสังเคราะห์กรอบแนวคิดเรื่องเหตุผลในการสมรส ตามรายละเอียดในหัวข้อกรอบแนวคิดการศึกษา

4.2 นำเหตุผลในการสมรสจากกรอบแนวคิดที่ได้สังเคราะห์ขึ้นเป็นแนวทางสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group) ผู้หญิง 7-12 คน ที่มีสัญชาติไทย อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร อายุ 25-40 ปี จดทะเบียนสมรสกับคู่สมรสชายไทยไม่เกิน 5 ปี มีงานทำในขณะที่ยังตัดสินใจสมรส และเป็นการสมรสครั้งแรก

4.3 นำกรอบแนวคิดที่ได้สังเคราะห์ขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม และข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มมาพัฒนาเป็นแบบสำรวจความคิดเห็นต่อเหตุผลในการสมรส ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป เช่น อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาการสมรส เป็นต้น

ส่วนที่ 2 แบบสำรวจความคิดเห็นต่อเหตุผลด้านต่าง ๆ ในการสมรส มีข้อคำถาม 70 ข้อ เป็นเหตุผลด้านบุคคล (Individual Factors) จำนวน 25 ข้อ และเป็นเหตุผลด้านสังคม (Social Factors) จำนวน 45 ข้อ เป็นมาตรวัดแบบ Rating Scales มีคะแนน 5 ช่วง โดยคะแนนเฉลี่ยทั้งรายข้อและรายด้าน โดยรวมจะมีคะแนนจากระดับความสำคัญมากที่สุด (5) ถึงไม่สำคัญเลย (1) แบบสำรวจนี้ได้ผ่านความเห็นชอบจากนักจิตวิทยาผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความตรงทางเนื้อหา (Content Validity) และความตรงทางโครงสร้างตามภาวะสันนิษฐาน (Construct Validity)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากผู้ตอบแบบสำรวจทั้งสิ้นเป็นจำนวน 197 ชุด และเมื่อคัดเลือกเฉพาะแบบสำรวจที่ผู้ตอบแบบสำรวจมีคุณสมบัติตามที่กำหนดในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีแบบสำรวจที่สมบูรณ์เป็นจำนวน 153 ชุด คิดเป็นร้อยละ 77.67 ของแบบสำรวจทั้งหมด

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติเชิงพรรณนาในการประมวลผลและนำเสนอข้อมูลรายข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดจากมากไปหาน้อยและเสนอเป็นค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติ Dependent t-test ในการประมวลผลและนำเสนอข้อมูลรายด้าน โดยเสนอเป็นค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 เหตุผลในการสมรสของหญิงไทยวัยทำงานในกรุงเทพมหานครที่เป็นหญิงรักชาย และมีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลเปรียบเทียบเหตุผลในการสมรส ระหว่าง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มหญิงรักชายที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป กลุ่มหญิงรักชายที่มีการศึกษาน้อยกว่าระดับปริญญาตรี และกลุ่มหญิงที่รักทั้งสองเพศที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

ตอนที่ 1 เหตุผลในการสมรสของหญิงไทยวัยทำงานในกรุงเทพมหานครที่เป็นหญิงรักชายที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลโดยแบ่งเป็นการวิเคราะห์รายข้อและรายด้าน ดังปรากฏในตาราง 1 และตาราง 2 ดังต่อไปนี้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนความสำคัญเฉลี่ยรายข้อของเหตุผลในการสมรสของกลุ่มหญิงรักชายที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ($n=120$)

อันดับ	เหตุผลในการสมรส	M	SD
1	ฉันอยากแต่งงานอย่างถูกต้องตามขนบประเพณี (S)	4.13	1.12
2	ฉันอยากให้ลูกเกิดจากพ่อแม่ที่สมรสกันอย่างถูกต้องตามกฎหมาย (S)	4.03	1.25
3	ฉันต้องการใครสักคนที่จะอยู่ร่วมกันยามแก่ชรา (I)	4.01	0.95
4	ฉันต้องการใช้ชีวิตร่วมกันกับคนรัก (I)	3.93	0.94
5	ความสัมพันธ์ทางเพศของฉันและคนรักเข้ากันได้ดี (S)	3.77	1.06
6	คนรักของฉันกับครอบครัวของฉันเข้ากันได้ดี (S)	3.72	1.15
7	พ่อแม่ของคนรักอนุญาตให้เราแต่งงานกัน (S)	3.67	1.25
8	ฉันและคนรักมีความรักความผูกพันลึกซึ้งต่อกัน (S)	3.66	1.15
9	ฉันต้องการอยู่ใกล้ชิดกับคนรักให้มากที่สุด (I)	3.65	0.94
10	การมีครอบครัวจะสามารถเติมเต็มชีวิตของฉันให้มีความสุขได้ (I)	3.63	0.79
11	อายุของฉันเหมาะสมแล้วที่จะแต่งงาน (I)	3.61	1.04
12	พ่อแม่อนุญาตให้ฉันแต่งงานกับคนรักได้ในตอนนี้ (S)	3.57	1.05
13	คนรักคอยช่วยเหลือเกื้อกูลฉันมาโดยตลอด (S)	3.57	1.30
14	ฉันต้องการมีเพศสัมพันธ์กับคนรัก และอยากให้ถูกต้องตามขนบประเพณี (S)	3.53	1.20
15	คนรักของฉันผ่านการบวชเรียนตามประเพณีแล้ว (S)	3.50	1.54
16	ความสัมพันธ์ระหว่างฉันและคนรักได้พัฒนาจนอึดตัวแล้ว (I)	3.47	1.07
17	คนในครอบครัวพึงพอใจคนรักของฉัน (S)	3.41	1.03
18	คนรักคนนี้มีคุณสมบัติที่ฉันพึงพอใจมากกว่าคนรักคนอื่นที่ฉันเคยคบหามา (S)	3.38	1.30
19	การมีครอบครัวจะทำให้ฉันเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว (I)	3.37	1.06
20	หากแต่งงานกัน ฉันและคนรักก็ไม่ต้องลำบากเรื่องการไปมาหาสู่กัน (I)	3.37	1.32
21	ฉันและคนรักคบกันมาเป็นเวลานานแล้ว (I)	3.36	1.20
22	คนรักของฉันอยากมีลูกกับฉัน (S)	3.35	1.27
23	ฉันอยากมีลูก (I)	3.27	1.18
24	ฉันอยากแต่งงาน (I)	3.24	0.88
25	พ่อแม่ของคนรักอยากให้เราแต่งงานกัน (S)	3.18	1.32

อันดับ	เหตุผลในการสมรส	M	SD
26	ฉันเชื่อว่าเราเป็นเนื้อคู่กัน (I)	3.18	1.41
27	ฉันมีรายได้เพียงพอสามารถเลี้ยงดูตนเองได้แล้ว (I)	3.13	1.16
28	การมีครอบครัวเป็นสิ่งท้าทายที่ฉันไม่เคยสัมผัสมาก่อน (I)	3.08	1.09
29	คนรักคนนี้มีคุณสมบัติที่สังคมมองว่าน่าพึงพอใจ (คุณสมบัติ เช่น รูปร่าง หน้าตา ฐานะ การศึกษา พื้นเพของครอบครัว เป็นต้น) (S)	3.08	1.23
30	ฉันเคยสัญญากับคนรักว่าฉันจะแต่งงานกับเขา (I)	3.08	1.41
31	เมื่อแต่งงานแล้ว ฉันและคนรักจะสามารถช่วยเหลือการทำงานซึ่งกันและกัน (I)	3.08	1.31
32	คนรักของฉันรบเร้าให้เราแต่งงานกัน (S)	3.04	1.03
33	คนในวัยเดียวกันกับฉันส่วนใหญ่ก็แต่งงานกันแล้วทั้งนั้น (S)	3.01	1.26
34	ฉันรู้สึกติดใจในการมีความสัมพันธ์ทางเพศกับคนรัก (I)	2.99	1.11
35	ฉันเชื่อว่าดวงชะตาของฉันและคนรักส่งเสริมกันอย่างดี (I)	2.87	1.43
36	คนในครอบครัวอยากให้ฉันแต่งงาน (S)	2.86	1.18
37	ฉันกลัวคำครหา หากฉันอยู่กับคนรักโดยไม่สมรส (S)	2.77	1.41
38	เพื่อนสนิทสนับสนุนการแต่งงานกับคนรักคนนี้ (S)	2.76	1.44
39	เพื่อน ๆ ของฉันแต่งงานกันไปหลายคนแล้ว (S)	2.71	1.38
40	ฉันต้องการมีสัมพันธ์ทางเพศกับคนรักอย่างสม่ำเสมอ (I)	2.70	1.03
41	คนในครอบครัวอยากให้ฉันแต่งงาน (S)	2.70	1.36
42	เมื่อแต่งงานแล้วฉันจะมีความเป็นอยู่ดีขึ้นกว่าเดิม (I)	2.62	1.22
43	ฉันตั้งครรถ์ (I)	2.61	1.66
44	คนในครอบครัวของฉันเห็นว่าฉันอยู่ในวัยที่สมควรแต่งงานได้แล้ว (S)	2.60	1.33
45	คนในครอบครัวอยากเลี้ยงหลาน (S)	2.55	1.42
46	ฉันเห็นเพื่อน ๆ มีลูก จึงอยากมีบ้าง (S)	2.42	1.44
47	พ่อแม่เอาดวงชะตาของฉันและคนรักให้หมอดูพบว่าดวงของเราเข้ากันได้ดี (S)	2.41	1.42
48	ถ้ารอานกว่านี้ ฉันจะดูแลเกินไป และไม่น่าดึงดูดใจ (I)	2.36	1.11
49	ฉันเพิ่งได้เงินมาก่อนหนึ่ง (I)	2.36	1.24
50	บ้านเมืองเกิดความไม่สงบ (S)	2.35	1.51

อันดับ	เหตุผลในการสมรส	M	SD
51	ผู้คนจะตัดสินนิทาหากฉันคบหากับคนรักมานานแต่ไม่ได้แต่งงานกันเสียที (S)	2.31	1.29
52	พี่น้อง หรือญาติรุ่นราวคราวเดียวกับฉันแต่งงานกันแล้วหลายคน (S)	2.31	1.29
53	คนรักเสนอให้แต่งงานกันช่วงนั้น เพราะดวงชะตาของเราส่งเสริมกันดี (S)	2.23	1.35
54	การเมืองของประเทศไม่มีความมั่นคง (S)	2.23	1.43
55	เพื่อนสนิทอยากให้ฉันแต่งงาน (S)	2.17	1.28
56	ฉันไปงานแต่งงานของเพื่อนอยู่บ่อย ๆ จึงอยากแต่งงานบ้าง (S)	2.15	1.23
57	ดวงชะตาของฉันอยู่ในเกณฑ์สมรส พ่อแม่จึงอยากให้ฉันแต่งงานเวลานั้น (S)	2.13	1.31
58	สภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศกำลังอยู่ในเกณฑ์ดี (S)	2.13	1.17
59	สภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศกำลังอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี (S)	2.13	1.31
60	ในตอนนั้นดวงชะตาของเราอยู่ในเกณฑ์สมรส ฉันก็ควรแต่งงานเวลานั้น (I)	2.02	1.24
61	ฉันไม่มีความสุขเมื่ออาศัยอยู่กับครอบครัวเดิม (S)	2.01	1.23
62	ฉันไม่ต้องการให้คนอื่นนิทาว่าทำไมฉันจึงอยู่เป็นโสด (S)	2.00	1.17
63	คนรักเสนอให้แต่งงานกันช่วงนั้น เพราะดวงชะตาเราอยู่ในเกณฑ์สมรส (S)	1.99	1.19
64	ฉันไม่ต้องการให้ใครเรียกฉันว่า “สาวทีนทิก” (S)	1.97	1.25
65	บ้านเมืองสงบเรียบร้อย (S)	1.95	1.06
66	การเมืองของประเทศมีความมั่นคง (S)	1.94	1.14
67	หากฉันไม่แต่งงานกับคนนี้แล้ว ฉันคงไม่มีโอกาสได้แต่งงานอีกเลย (S)	1.87	1.06
68	ฉันมีเรื่องขัดแย้งกับคนในครอบครัว และอยากแยกบ้าน (S)	1.58	1.07
69	ฉันมีรายได้ไม่เพียงพอ จึงต้องการคนมาเลี้ยงดูฉัน (I)	1.58	1.03
70	คนในครอบครัวบังคับให้ฉันแต่งงาน (S)	1.43	0.84

หมายเหตุ (I) หมายถึง เหตุผลด้านบุคคล (Individual Factors)

(S) หมายถึง เหตุผลด้านสังคม (Social Factors)

จากตาราง 1 จะเห็นได้ว่า เหตุผลในการสมรสรายชื่อเมื่อเรียงค่าเฉลี่ยความสำคัญจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก คือ “ฉันอยากแต่งงานอย่างถูกต้องตามขนบประเพณี” (ด้านสังคม) “ฉันอยากให้ลูกเกิดจากพ่อแม่ที่สมรสกันอย่างถูกต้องตามกฎหมาย” (ด้านสังคม) และ “ฉันต้องการใครสักคนที่จะอยู่ร่วมกันยามแก่ชรา” (ด้านบุคคล) โดยสองอันดับแรกนั้นล้วนเป็นเหตุผลข้อย่อยในเหตุผลด้านสังคม (Social Factors)

สำหรับเหตุผลที่มีค่าเฉลี่ยความสำคัญน้อยที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ “ฉันมีเรื่องขัดแย้งกับคนในครอบครัว และอยากแยกบ้าน” (ด้านสังคม) “ฉันมีรายได้ไม่เพียงพอ จึงต้องการคนมาเลี้ยงดูฉัน” (ด้านบุคคล) และ “คนในครอบครัวบังคับให้ฉันแต่งงาน” (ด้านสังคม) ตามลำดับ

ตาราง 2 ผลการทดสอบความแตกต่างคะแนนความสำคัญของเหตุผลในการสมรสของกลุ่มหญิงรักชายที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำแนกตามเหตุผลรายด้าน โดยรวม ($n=120$)

หญิงรักชาย การศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป			
เหตุผลในการสมรส จำแนกเป็นรายด้านโดยรวม	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>t</i>
เหตุผลด้านบุคคล (Individual Factors)	2.97	0.74	12.36***
เหตุผลด้านสังคม (Social Factors)	2.43	0.67	

หมายเหตุ $t(119) = 12.36, p < .001$

จากตาราง 2 เห็นได้ว่า ผู้หญิงทำงานวัยผู้ใหญ่ตอนต้นในกรุงเทพมหานคร ที่เป็นหญิงรักชาย และมีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปให้ความสำคัญกับเหตุผลด้านบุคคล (Individual Factors) มากกว่าเหตุผลด้านสังคม (Social Factors) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตอนที่ 2 ข้อมูลเปรียบเทียบเหตุผลในการสมรสระหว่างกลุ่ม

ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม โดยแบ่งเป็นการวิเคราะห์รายข้อและรายด้าน ดังปรากฏในตาราง 3 และตาราง 4 ดังต่อไปนี้

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนความสำคัญรายข้อของเหตุผลในการสมรสระหว่าง 3 กลุ่ม จำแนกตามเหตุผลรายชื่อสามลำดับแรกและสามลำดับสุดท้าย

ลำดับ	1. หญิงรักชาย ปฏิญญาตรีขึ้นไป (n=120)	2. หญิงรักชาย น้อยกว่าปฏิญญาตรี (n=21)		3. หญิงรักทั้งสองเพศ ปฏิญญาตรีขึ้นไป (n=12)					
		M	SD	M	SD	M	SD		
1.	ฉันอยากแต่งงานอย่างถูกต้องตามขนบประเพณี (S)	4.13	1.12	ฉันอยากแต่งงานอย่างถูกต้องตามขนบประเพณี (S)	5.00	0.00	ฉันอยากแต่งงานอย่างถูกต้องตามขนบประเพณี (S)	4.58	0.52
				ฉันตั้งครรภ์ (I)	5.00	0.00			
				ฉันอยากให้ลูกเกิดจากพ่อแม่ที่สมรสกันอย่างถูกต้องตามกฎหมาย (S)	5.00	0.00			
				ฉันต้องการใครสักคนที่จะอยู่ร่วมกันยามแก่ชรา (I)	5.00	0.00			
		คนรักของฉันผ่านการบวชเรียนตามประเพณีแล้ว (S)	5.00	0.00					
2.	ฉันอยากให้ลูกเกิดจากพ่อแม่ที่สมรสกันอย่างถูกต้องตามกฎหมาย (S)	4.03	1.25	ฉันต้องการใช้ชีวิตร่วมกันกับคนรัก (I)	4.81	0.40	ฉันอยากให้ลูกเกิดจากพ่อแม่ที่สมรสกันอย่างถูกต้องตามกฎหมาย(S)	4.42	0.79

3.	ฉันต้องการใครสักคนที่จะอยู่ ร่วมกันยามแก่ชรา (I)	4.01	0.95	ฉันเคยสัญญากับคนรักว่าฉันจะ แต่งงานกับเขา (I)	4.52	0.51	ฉันต้องการใครสักคนที่จะอยู่ ร่วมกันยามแก่ชรา (I)	4.33	0.78
4.
.
.
.
68.	หากฉันไม่แต่งงานกับคนนี้ แล้ว ฉันคงไม่มีโอกาสได้ แต่งงานอีกเลย (S)	1.87	1.06	หากฉันไม่แต่งงานกับคนนี้แล้ว ฉันคงไม่มีโอกาสได้แต่งงานอีก เลย (S)	2.57	0.51	หากฉันไม่แต่งงานกับคนนี้แล้ว ฉันคงไม่มีโอกาสได้แต่งงานอีก เลย (S)	2.00	0.85
69.	ฉันมีเรื่องขัดแย้งกับคนใน ครอบครัว และอยากแยกบ้าน (S)	1.58	1.07	ฉันไม่ต้องการให้คนอื่นนินทาว่า ทำไมฉันจึงอยู่เป็นโสด (S)	2.43	0.51	ฉันไม่ต้องการให้คนอื่นนินทาว่า ทำไมฉันจึงอยู่เป็นโสด (S)	1.92	0.79
	ฉันมีรายได้ไม่เพียงพอ จึง ต้องการคนมาเลี้ยงดูฉัน (I)	1.58	1.03				ฉันไม่ต้องการให้ใครเรียกฉันว่า “สาวทีนทิก” (S)	1.92	0.79
70.	คนในครอบครัวบังคับให้ฉัน แต่งงาน (S)	1.43	0.84	ฉันไม่ต้องการให้ใครเรียกฉันว่า “สาวทีนทิก” (S)	2.38	0.50	คนในครอบครัวบังคับให้ฉัน แต่งงาน (S)	1.80	0.84
	หมายเหตุ (I)	หมายถึง เหตุผลด้านบุคคล (Individual Factors)							
	(S)	หมายถึง เหตุผลด้านสังคม (Social Factors)							

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบเหตุผลรายข้อระหว่างกลุ่มหญิงรักชายที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป กลุ่มหญิงรักชายที่มีการศึกษาน้อยกว่าระดับปริญญาตรี และกลุ่มหญิงรักทั้งสองเพศที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปแล้ว พบว่าทั้งสามกลุ่มให้ความสำคัญกับเหตุผลใน 3 อันดับแรกอย่างคล้ายคลึงกัน โดยปรากฏเหตุผลที่ทั้งสามกลุ่มให้ความสำคัญอยู่ใน 3 อันดับแรกเช่นเดียวกัน ดังนี้ “ฉันอยากแต่งงานอย่างถูกต้องตามขนบประเพณี” “ฉันอยากให้ลูกเกิดจากพ่อแม่ที่สมรสกันอย่างถูกต้องตามกฎหมาย” “ฉันอยากมีลูก และอยากให้ลูกเกิดมาอย่างถูกต้องตามกฎหมาย” และ “ฉันต้องการใครสักคนที่จะอยู่ร่วมกันยามแก่ชรา” ซึ่งเหตุผลดังกล่าวล้วนเป็นเหตุผลด้านเหตุผลด้านสังคม (Social Factors)

ยกเว้นข้อหลังสุดที่เป็นเหตุผลด้านด้านบุคคล (Individual Factors) นอกจากนี้ยังพบความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดในกลุ่มหญิงรักชายที่มีการศึกษาน้อยกว่าระดับปริญญาตรี โดยพบว่าให้ความสำคัญสูงสุดแก่เหตุผลในอันดับแรกหลายประการด้วยกัน และมีเหตุผลหลายข้อที่ไม่ปรากฏว่ามีความสำคัญในอันดับต้น ๆ ในกลุ่มอื่น เช่น “ฉันตั้งครร์” “คนรักของฉันผ่านการบวชเรียนตามประเพณีแล้ว” ที่ปรากฏว่ามีความสำคัญเป็นอันดับแรกในกลุ่มนี้ และ “ฉันเคยสัญญากับคนรักว่าฉันจะแต่งงานกับเขา” ที่ปรากฏว่ามีความสำคัญเป็นอันดับที่สองในกลุ่มนี้

สำหรับข้อที่พบว่ามีค่าเฉลี่ยคะแนนความสำคัญน้อยที่สุด ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ข้อเหล่านี้ไม่น่าจะเป็นเหตุผลให้ผู้หญิงตัดสินใจสมรส ผู้วิจัยพบความคล้ายคลึงกันในทั้งสามกลุ่มว่าประกอบไปด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้ “คนในครอบครัวบังคับให้ฉันแต่งงาน” “หากฉันไม่แต่งงานกับคนนี้แล้ว ฉันคงไม่มีโอกาสได้แต่งงานอีกเลย” และ “ฉันไม่ต้องการให้คนอื่นนินทาว่าทำไมฉันจึงอยู่เป็นโสด” เป็นต้น

ตาราง 4 ผลการทดสอบความแตกต่างคะแนนความสำคัญของเหตุผลในการสมรสระหว่าง 3 กลุ่ม จำแนกตามเหตุผลรายด้านโดยรวม

กลุ่มตัวอย่าง	เหตุผลด้านบุคคล		เหตุผลด้านสังคม		t
	(Individual Factors)		(Social Factors)		
	M	SD	M	SD	
1. หญิงรักชาย ปริญญาตรีขึ้นไป (n=120)	3.15	0.67	2.77	0.71	2.02*
2. หญิงรักชาย น้อยกว่า ปริญญาตรี (n=21)	4.13	0.47	3.95	0.39	1.56
3. หญิงรักทั้งสองเพศ ปริญญาตรีขึ้นไป (n=12)	3.50	0.54	3.13	0.60	2.45*

หมายเหตุ * $p < .05$, *** $p < .001$

จากตาราง 4 จะเห็นได้ว่า ในขณะที่ผลการวิเคราะห์เหตุผลรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มมีแนวโน้มจะให้ความสำคัญกับเหตุผลด้านสังคม (Social Factors) มากเป็นอันดับต้น ๆ แต่ในการวิเคราะห์เหตุผลรายด้านนี้ ผลปรากฏว่า ทั้งสามกลุ่มมีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญกับเหตุผลด้านบุคคล (Individual Factors) มากกว่าเหตุผลด้านสังคม (Social Factors) แต่มีเพียง 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มหญิงรักชายที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป และกลุ่มหญิงรักทั้งสองเพศที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ซึ่งพบว่า เหตุผลด้านบุคคล (Individual Factors) มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเหตุผลด้านสังคม (Social Factors) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ผลการวิจัยดังกล่าวนี้ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังต่อไปนี้

1. เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเหตุผลในการตัดสินใจสมรสรายข้อที่มีทั้งหมด 70 ข้อย่อยนั้น พบว่า ผู้หญิงทำงานวัยผู้ใหญ่ตอนต้นในกรุงเทพมหานครที่เป็นหญิงรักชายและมีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ให้ความสำคัญกับเหตุผลข้อที่อยู่ในเหตุผลด้านสังคม (Social Factors) คือ “ฉันอยากแต่งงานอย่างถูกต้องตามขนบประเพณี” เป็นอันดับหนึ่ง ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ที่เป็นหญิงไทยวัยทำงาน อายุระหว่าง 25-40 ปี ให้ความสำคัญกับค่านิยมของสังคมสังคมว่าสังคมจะมองตนอย่างไร ปฏิบัติตนถูกต้องต่อขนบธรรมเนียมประเพณีของไทยหรือไม่ และคนกลุ่มนี้เลือกที่จะปฏิบัติตนให้เป็นไปตามค่านิยมของสังคม อันหมายถึง การเข้าสู่การสมรส

จากแนวคิดลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ในลำดับขั้นที่ 3 จากทั้งหมด 5 ขั้น ของ Abraham H. Maslow (Maslow's Hierarchy of Needs) (1943 อ้างถึงใน สุภาพรธรรม โคตรจรัส 2552 : 3; Duffy 2005 : 176) อันได้แก่ ความต้องการความรักและการยอมรับจากกลุ่ม (Needs of Love and Belongingness) การปฏิบัติตามค่านิยมของสังคมอาจกล่าวได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่กระทำเพื่อให้ตนรู้สึกอบอุ่นใจ สร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เพื่อไม่ตกรู้สึกแปลกแยก และเพื่อหลีกเลี่ยงคำครหา หากไม่ปฏิบัติตามให้สอดคล้องกับค่านิยมทางสังคม และเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นคนทำงานในขณะที่ตัดสินใจสมรส อาจเป็นไปได้ว่า เมื่อผู้หญิงเข้าสู่การทำงานจะต้องพบเจอผู้คนมากมายหลากหลายในสังคมการทำงาน การอยู่ในสายตาของผู้อื่นเช่นนี้อาจเป็นการสร้างความกดดันแก่ตนเองให้ต้องปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นในทางหนึ่งด้วย ดังปรากฏในการรายงานเพิ่มเติมจากแบบสำรวจของกลุ่มตัวอย่างคนหนึ่งที่ว่า “การทำงานที่ทำเป็นกรอบอย่างหนึ่งของการใช้ชีวิต เมื่อจะมีครอบครัวจึงต้องสมรสเท่านั้น”

2. ในขณะที่ผลการวิเคราะห์เหตุผลรายข้อแสดงว่า กลุ่มหญิงรักชายและมีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีแนวโน้มจะให้ความสำคัญกับเหตุผลข้อย่อยที่อยู่ในเหตุผลด้านสังคม (Social Factors) ในอันดับต้น ๆ แต่เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเหตุผลในการสมรสรายด้านแล้ว พบว่า คะแนนเฉลี่ยของเหตุผลด้านบุคคล (Individual Factors) สำคัญกว่าเหตุผลด้านสังคม (Social Factors) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้

อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยศึกษานั้น เป็นกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในสังคมเมือง ซึ่งเป็นสังคมที่มีความเจริญทั้งทางการศึกษา เศรษฐกิจ และอุตสาหกรรม คนกลุ่มนี้จึงมีโอกาสดำเนินงานและได้พบเจอผู้คนหลากหลาย มีรายได้เลี้ยงดูตนเองและครอบครัว อันจะเป็นการลดอำนาจตัดสินใจโดยครอบครัวในการเลือกคู่ครอง และเพิ่มอำนาจการตัดสินใจของบุคคลเอง (Cherlin, and Chamrathirong 1986 : 1) และในสังคมเมือง ผู้คนสามารถใช้ชีวิตอย่างอิสระ ทำให้กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยศึกษานี้ ให้ความสำคัญต่อความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกของตน และตัดสินใจสมรสด้วยตนเองเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับการให้ข้อมูลเพิ่มเติมจากแบบสำรวจของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ว่า การตัดสินใจโดยรวมในเรื่องสมรสควรเป็นการตัดสินใจของตนเองและคู่รัก อย่างไรก็ตาม การสมรสโดยจดทะเบียนสมรสดังที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ก็เป็นเรื่องทางกฎหมายและสังคม ดังนั้น จึงไม่แปลกใจที่ผลการวิจัยแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า เหตุผลข้อที่มีความสำคัญในอันดับต้น ๆ จึงเป็นเหตุผลทางสังคมในด้านกฎหมายและประเพณีทั้งสิ้น เช่น “ฉันอยากแต่งงานอย่างถูกต้องตามขนบประเพณี” และ “ฉันอยากให้ลูกเกิดจากพ่อแม่ที่สมรสกันอย่างถูกต้องตามกฎหมาย”

3. สำหรับการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ได้แก่ 1. กลุ่มหญิงรักรชายที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป 2. กลุ่มหญิงรักรชายที่มีการศึกษาน้อยกว่าระดับปริญญาตรี และ 3. กลุ่มหญิงรักรทั้งสองเพศที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปนั้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งรายชื่อและรายด้านพบว่า ทั้งสามกลุ่มมีความคล้ายคลึงกันมาก กล่าวคือ

ในการวิเคราะห์เหตุผลรายชื่อ พบว่าทั้งสามกลุ่มให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามค่านิยมของสังคมมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง ดังเหตุผลข้อที่ว่า “ฉันอยากแต่งงานอย่างถูกต้องตามขนบประเพณี” และในลำดับต่อ ๆ มา ก็ให้ความสำคัญกับการมีบุตร และความต้องการให้บุตรมีสถานภาพที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งก็กล่าวได้ว่า เป็นค่านิยมตามรูปแบบบรรทัดฐานของสังคมอีกเช่นกัน ได้แก่ข้อ “ฉันอยากให้ลูกเกิดจากพ่อแม่ที่สมรสกันอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และยังพบเหตุผลข้อที่ว่า “ฉันต้องการใครสักคนที่ จะอยู่ร่วมกันยามแก่ชรา” ซึ่งเป็นผลจากความต้องการของบุคคลอยู่ด้วย คะแนนเฉลี่ยของข้อเหล่านี้อยู่ใน 3 อันดับแรกของข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยความสำคัญสูงที่สุดในทั้งสามกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทั้งสามกลุ่มให้ความสำคัญกับเหตุผลรายชื่อในเชิงสังคม (Social Factors) ในอันดับต้น ๆ

และจากการวิเคราะห์เหตุผลรายด้าน เช่นเดียวกับผลของกลุ่มหญิงรักรชายและมีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ทั้งสองกลุ่มที่เหลื่อให้ความสำคัญโดยรวมกับเหตุผลด้านบุคคล (Individual Factors) มากกว่าเหตุผลด้านสังคม (Social Factors) ซึ่งพบว่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในกลุ่มหญิงรักรชาย และหญิงรักรทั้งสองเพศที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

ผลดังกล่าวนี้ทำให้เห็นว่า แม้ผู้หญิงทำงานวัยผู้ใหญ่ตอนต้นในกรุงเทพมหานครทั้งสามกลุ่มนี้ จะเห็นตรงกันว่าการเข้าสู่การสมรสของตนเป็นผลจากการตัดสินใจของตนเองเป็นหลัก แต่การตัดสินใจนั้นก็ได้รับอิทธิพลทางสังคมเช่นกัน ดังที่เห็นได้จากเหตุผลที่สำคัญในอันดับต้น ๆ คือ เรื่องของการทำให้ถูกต้องตามประเพณีและกฎหมาย

นอกจากนี้ ยังพบสิ่งที่น่าสนใจในกลุ่มหญิงรักชายที่มีระดับการศึกษาน้อยกว่าปริญญาตรีจากการวิเคราะห์ผลรายข้อ เนื่องจากพบว่าทุกคนรายงานว่า ตนสมรสเพราะตั้งครรภ์ นอกจากนี้ยังพบเหตุผลข้ออื่น ๆ ที่ไม่ปรากฏว่ามีความสำคัญเป็นอันดับต้นในกลุ่มอื่น แต่พบว่ามีความสำคัญต่อกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้อีกเช่นกัน ได้แก่ “คนรักของฉันผ่านการบวชเรียนตามประเพณีแล้ว” และ “คนรักเสนอให้เราแต่งงานกันในช่วงนั้น เพราะดวงชะตาของฉันและคนรักส่งเสริมกันพอดี” ดังที่ ภัตสร ลิมานนท์ (2529 : 132) ได้กล่าวถึงระดับการศึกษาต่อทัศนคติในการสมรสว่า ผู้ที่มีการศึกษาน้อยจะยอมรับการสมรสแบบประเพณีนิยมเก่าได้มากกว่า ซึ่งประเพณีนิยมเก่าของคนไทยชาวพุทธส่วนใหญ่ ก็คือ ผู้ชายจะต้องบวชเรียนพระธรรมก่อนที่จะสมรส (Pramuatrana, Havanon, and Knodel 1985 : 203-210) สิ่งนี้อาจจะอธิบายได้ว่าเหตุใดจึงพบว่าเหตุผลข้อ “คนรักของฉันผ่านการบวชเรียนตามประเพณีแล้ว” ว่างมีความสำคัญกับกลุ่มที่มีการศึกษาน้อยกว่าปริญญาตรี แต่ไม่พบว่ามีความสำคัญเป็นลำดับต้น ๆ ในกลุ่มอื่นที่เหลือซึ่งมีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ข้อคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในแบบสำรวจนี้จึงไม่อาจกล่าวได้ว่าเป็น “ปัจจัย” ทำให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจสมรสได้ งานวิจัยนี้จึงยังต้องการงานวิจัยที่จะต่อยอด โดยการพัฒนาแบบสำรวจนี้เป็นแบบวัดที่มีองค์ประกอบต่าง ๆ ในเชิง Psychometric ต่อไป และหากมีการศึกษาวิจัยในกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ อีกเช่น กลุ่มประชากรที่มีช่วงอายุต่างกัน หรือกลุ่มประชากรในเขตเมืองและชนบท เป็นต้น ก็จะสามารถทำให้องค์ความรู้ด้านพัฒนาการมนุษย์เกี่ยวกับการเข้าสู่การสมรสนี้ จะมีความครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- จรัมพร ให้อาย และ สวรัย บุญอมานนท์. “ปัจจัยทางเศรษฐกิจกับการสร้างครอบครัว.” ใน ชาย โพธิ์ลีตา และ สุชาดา ทวีสิทธิ์ (บ.ก.). ครอบครัวไทยในสถานการณ์การเปลี่ยนผ่านทางสังคมและประชากร ประชากรและสังคม. นครปฐม : สำนักพิมพ์ประชากรและสังคม, 2552.
- ประสพสุข บุญเดช. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2547.
- เพ็ญพิไล ฤทธาคณานนท์. พัฒนาการมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ชรรมาดาเพรส, 2550.
- ภัตสร ลิมานนท์. โครงการวิจัยเรื่อง การศึกษา ทัศนคติ และค่านิยมของสตรีไทย เกี่ยวกับการสมรส. กรุงเทพมหานคร : สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- สุภาพรรณ โคตรจรัส. (2552). สุขภาพจิต. เอกสารประกอบการสอนวิชาสุขภาพจิต คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. ตารางตัวชี้วัดที่สำคัญทางประชากร [ออนไลน์]. ค้นคว้าเมื่อ 20 มกราคม 2553. จาก <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/census/indPop43.xls>

ภาษาอังกฤษ

- Andrew Cherlin, and Aphichat Chamrathirong. Variations in Marriage Patterns in Central Thailand. Nakhon Pathom : Institute for Population and Social Research, Mahidol University, 1986.
- Bhassorn Limanonda. World Fertility Survey: Survey of Fertility in Thailand (Report No. 4). Bangkok : Institute of Population Studies, Chulalongkorn University, 1979.
- Bhassorn Limanonda. Marriage Patterns in Thailand : Rural-Urban Differentials. Bangkok : Institute of Population Studies, Chulalongkorn University, 1983.
- Chang, Szu-Chia, and Chao-Neng Chan. "Perceptions of Commitment Change during Mate Selection : The Case of Taiwanese Newlyweds." *Journal of Social and Personal Relationships*, 24, 1 (2007): 55-68.
- Karen G. Duffy. Psychology for Living: Adjustment, Growth, and Behavior Today. 8th ed. Upper Saddle River, NJ : Pearson Prentice Hall, 2005.
- McLaughlin, Diane K., Daniel T. Lichter., and Gail M. Johnston. "Some Women Marry Young: Transitions to First Marriage in Metropolitan and Nonmetropolitan Areas." *Journal of Marriage and the Family*, no. 55 (1993): 827-838.
- Pramualratana, A., Havanon, N., and Knodel, J. "Exploring the Normative Basis for Age at Marriage in Thailand : An Example from Focus Group Research." *Journal of Marriage and the Family* 47, 1 (1985): 203-210.
- Simmons, Carolyn H., Alexander Vom Kolke, and Hideko Shimizu. "Attitudes toward Romantic Love among American, German, and Japanese Students." *The Journal of Social Psychology* 126, 3 (1986): 327-336.
- United Nations. First Marriage : Patterns and Determinants. NY : United Nations Publication, 1988.
- Wayne Weiten, Margaret A. Lloyd, Dana S. Dunn, and Elizabeth Y. Hammer. Psychology Applied to Modern Life: Adjustment in the Twenty-First Century. 9th ed. Belmont, CA : Wadsworth Cengage Learning, 2009.